

Innovationskompetence gennem Innovationscirklen

I dette afsnit vil jeg såvel fra kilder som fra egne erfaringer beskrive, hvilke evner og færdigheder jeg betragter, som værende aspekter af innovationskompetence, og således vil være de kompetencer, som undervisningen ud fra de 6 faser i Innovationscirklen har til formål at fremme hos de professionsstuderende. Innovationskompetence er et omfattende begreb, med flere bagvedliggende betydninger og forståelser.

Handlekompetencer

Darsø's definition på innovationskompetence er: *"Innovationskompetence er kompetencen til individuelt, eller i samarbejde med andre, på baggrund af relevant viden, at kunne generere ideer til løsninger af en problemstilling fra en eksisterende praksis, at kunne vurdere disse ideer på deres nyttighed, realiserbarhed og potentielle værdiskabelse, at kunne føre udvalgte ideer ud i livet, eventuelt i skitseform, samt at kunne formidle ideer til forskellige aktører"*. (Darsø, 2012).

Den didaktik, som IC er bygget op omkring, vil netop som i definitionen fra Darsø fremme den del af innovationskompetencen, som fokuserer på, at studerende bliver handlingskompetente i forhold til værdiskabende løsninger på udfordringer. Denne handlekompetence er især vigtig i den afsluttende fase af innovationsprocessen med IC. Uden denne handlekompetence når nok så fantastiske forestillinger, ideer eller endda løsningsforslag ikke at blive til egentlig værdiskabende innovation.

Intra og interpersonelle kommunikationsfærdigheder:

Darsø har udarbejdet en forståelse af innovationskompetence, som fokuserer på intra og interpersonel kommunikation. (Darsø, 2011, p. 176).

Hun anser innovationskompetence, som bestående af en kombination af:

1. Den socio-innovative kompetence, hun definerer som "mestring af socialt samspil og interaktion, der fremmer innovation".
2. Den intra-innovative kompetence, hun definerer som "bevidsthed og sensitivitet i forhold til egne og andres talenter, præferencer og potentialer for udvikling og nyskabelse.

Kompetencen rummer dermed minimum to facetter, der begge har et omdrejningspunkt, der vedrører kommunikation såvel den intrapersonelle kommunikation, som den sociale interaktion og kommunikation med andre i en udviklingsproces.

I min optik kan man beskrive Innovationskompetence, som en kompetence der indebærer evnen til at reflektere over værdi – både værdien af egne og andres ideer. Desuden kan det også være evnen til at reflektere over værdien af den forandring, der forventes at komme ud af bestræbelserne.

At turde fejle

Yderligere en betydningsfuld del af innovationskompetence er at turde at eksperimentere og have mod til i denne proces også at fejle. Fejl er en del af den innovative proces. En villighed til at turde fejle er nødvendigt i denne type processer, ellers kommer læreprocessen ikke ud i det uforudsigelige ikke-vidensfelt, hvor de nye kreative og innovative ideer opstår. Det er gennem fejl, vi lærer og ser nye muligheder. Derfor skal fejl være en anerkendt del af processen og ses som værdifulde. Det er vigtigt at prøve sig frem og fejre fejlene.

At fejle er en væsentlig del af at udarbejde nyt og prøve sig frem i sin søgen på en ny meningsskabende løsning. Uden fejl ingen udvikling. Det er derfor essentielt, at fejlene anses som en givende del af processen. Især når de studerende forholder sig reflekterende til de fejl, de laver og overvejer hvad, hvorfor og hvordan, de evt. kan handle anderledes næste gang. Hvad de har lært i det fejlslagne løsningsforslag, der blev afprøvet, som kan anvendes i ændringer til en ny prototype eller handleforslag.

For at vi skal turde fejle, må vi på professionsuddannelserne skabe en grundlæggende anerkendende kultur, hvor modet til at turde fejle bliver positivt anset. En reel anerkendelse er altså essentiel, før vi tør vove os ud i ny adfærd. Man har som underviser ansvar for at skabe en kultur, hvor det er anerkendt at fejle og det ses som givende at benytte disse fejl som et læringsredskab. De studerende må opleve det at fejle og reflektere over fejlene som et væsentligt aspekt i uddannelseskonteksten, og der må i nogen grad gøres op med den "nulfejls – præstationskultur", der har været fremherskende.

Mulighedstænkning

Et andet vigtigt aspekt, når man arbejder med innovationskompetence i forhold til studerende på professionshøjskoler, er at det drejer sig om at se muligheder og være i stand til at bringe disse til virkelighed på en måde, som skaber værdi.

Innovationskompetence kan også beskrives som et særlig mindset hos den enkelte studerende, hvor mulighedstænkning er involveret. Mulighedstænkning tager udgangspunkt i den enkelte studerendes evne til at mobilisere motivation, kognitive ressourcer og handling i forhold til den givne udfordring. At de studerende, når de observerer svært løsbare udfordringer, vil forsøge via en mulighedstænkning og kreative metoder at bidrage med ideer, en håndtering eller løsning. En mulighedstænkning der baserer sig på, at de studerende tænker proaktivt og interaktivt, når de mødes med svære dilemmaer i praksis og tør udfordre vanetænkningen og "vi plejer". En innovationskompetence er også at træne i at skifte perspektiv og se muligheder frem for begrænsninger, når man mødes med det uforudsigelige. En del af dette muligheds mindset er at arbejde med en aktørindstilling frem for offerpositionen, når de står med svært løsbare udfordringer i deres professioner og erhverv.

Udover at have troen på egne evner, er innovationskompetence også karakteriseret ved, at have viljen og modet til at handle. Forbindelsen mellem troen på egne evner og handlekompetencer blandt de studerende drejer sig netop om at være i stand til at omsætte ideer, visioner og løsningsforslag til handling.

Forestillingsevne

En del af innovationskompetencen er også evnen til at forestille sig løsninger, der ikke allerede eksisterer. Denne del af den innovative kompetence inkluderer fantasi/forestillingsevne og den kreative tænkning. Det er en form for legende og skabende tilgang, hvor man evner at sige ja til egne og andres ideer og anvende den kreative hjerne til at forestille sig løsninger, der ikke eksisterer endnu og efterfølgende skabe løsningerne.

Sammenfatter vi disse perspektiver på innovationskompetence i IC, er det karakteriseret ved:

- handlingskompetente i forhold til værdiskabende løsninger på udfordringer
- evne til at reflektere over egne og andres innovative kompetencer og værdien af egne og andres ideer
- at turde at eksperimentere og have mod til i denne proces også at fejle
- at se muligheder og være i stand til at realisere disse i handlinger, som er værdiskabende
- en forening af evnen til at se muligheder (hos sig selv, i andre, i nye sammenkoblinger og kontekster), handle på disse og lede en proces, så mulighederne bliver værdifulde for andre

Hvordan fremmes Innovationskompetence i IC?

Det er min opfattelse, at innovationskompetence kun kan oparbejdes ved, at undervisningen bliver praksisorienteret og erfaringsbaseret. Konklusionen er, at innovationskompetence ikke udelukkende læres gennem undervisning om innovation, men derimod skal den udvikles gennem oplevelse og erfaring i innovation.

I IC baserer jeg den innovationspædagogiske tilgang på forståelsen af, at innovationskompetence kun kan fremelskes ved, at studerende gør sig erfaringer med innovation i undervisningen og ikke kun opnår viden om innovation gennem oplæg. IC er således en studenterinddragende, studenteraktiverende innovationsproces, hvor den studerende bliver aktør i egen læreproces og i samspil med sin projektgruppe og praksis skaber kreative nye løsningsforslag, prototyper og handlinger.

Inspiration til denne tilgang er blandt andet hentet fra erfaringspædagogikken, hvor undervisningen tilstræbes at have en tæt sammenhæng med deltagernes erfaringer. Erfaringspædagogikken bygger på, at den studerende lærer ved at handle og denne opnåede viden inddrages efterfølgende i undervisningen, hvor den kan tilføre stor værdi. De studerende skal så vidt muligt gøre egne erfaringer og iagttagelser og ikke udelukkende høre eller læse om tingene. De induktive metoder står stærkt i erfaringspædagogikken, da viden erhverves igennem selvvirksomhed, ligesom den gør i IC's tilgang til læring for studerende. Dette ses også i praksis af det væld af aktiviteter, der er repræsenteret i de 6 faser.